

**УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ
ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ**

**ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ
Универзитета у Бањој Луци**

ПРИМЉЕНО:			
ОРГ. ЈЕД.	БРОЈ	ПРИЛОГ	ВРЕМЕДНОСТ
13/1	1494	16	

ИЗВЈЕШТАЈ

о ојевени подобности теме и кандидата за израду докторске тезе

ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ

Одлуком Наставно-научног вијећа Економског факултета Универзитета у Бањој Луци број: 13/3.1180-VIII-9.1/16, а на основу члана 149. Закона о високом образовању, члана 54. Статута Универзитета у Бањој Луци и члана 20. Статута Економског факултета, на сједници одржаној 06.07.2016. године именована је Комисија за ојевену подобности кандидата и теме докторске дисертације кандидата мр Жељка Јањетовића под насловом „Економски ефекти формирања и развоја Евроазијске уније“. Комисија је именована у саставу:

1. Др Миленко Крајишник, ванредни професор, ужа научна област Међународна економија, Економски факултет Универзитета у Бањој Луци, предсједник
2. Др Славиша Ковачевић, доцент, Економски факултет Универзитета у Бањој Луци, ужа научна област Економска анализа и политика, члан
3. Др Радован Ковачевић, редовни професор, Економски факултет Универзитета у Београду, ужа научна област Међународни економски односи, члан

Комисија је детаљно размотрела биографске податке о кандидату, његове стручне квалификације, досадашњи научно-истраживачки рад, објављене научне и стручне радове, оцијенила је оригиналност и значај теме, проблем, предмет и циљеве истраживања, дефинисање хипотеза, операционализацију варијабли и научни допринос истраживања које кандидат намјерава провести. Након разматрања подобности кандидата мр Жељка Јањетовића и теме са насловом „Економски ефекти формирања и развоја Евроазијске уније“, комисија у пуној међусобној сагласности подноси Вијећу овај Извјештај.

1. БИОГРАФСКИ ПОДАЦИ, НАУЧНА И СТРУЧНА ДЈЕЛАТНОСТ КАНДИДАТА

Мр Жељко Јањетовић рођен је 08.06.1963. године у Зеници, где је завршио основну школу и гимназију. У јуну 1989. године дипломирао је на Правном факултету, Универзитета у Сарајеву. Магистарски студиј је завршио на Економском факултету Универзитета у Бањој Луци у децембру 2013. године, одбраном магистарске тезе под насловом „Развој и проблеми интеграције Заједнице независних држава“.

У професионалној каријери радио је у правосудним и органима безбедности, невладином сектору, међународним организацијама, мултинационалној компанији „Global Holding Steel Limited“ као извршни директор за пословни развој за Југоисточну Европу. У дипломатији БиХ, као представник из Републике Српске се налази од 2002. године. Био је амбасадор БиХ у Републици Индији, Руској Федерацији, Мађарској, и тренутно обавља функцију амбасадора БиХ у СР Њемачкој. Нерезидентно је покривао Шри Ланку, Бангладеш, Непал, Белорусију, Јерменију, Узбекистан, Киргистан, Казахстан, Украјину и Молдавију. Радећи у мултинационалној компанији на просторима Југоисточне Европе и обављајући високу дипломатску дужност у Европи и Азији, заинтересовао се за процесе економских интеграција који се дешавају у земљама Југоисточне Европе и Централне Азије и Руске Федерације, као и њиховим утицајима на глобализацијске процесе. Добитник је више међународних признања и награда. Почасно звање академика додијелила му је Међународна академија филантропије Руске Федерације, 2011. године у културном центру Министарства иностраних послова Руске Федерације. Институт за маркетинг и менаџмент ИММ, из Индије, Њу Делхи, једна од најпознатијих образовних институција у Индији из области економије, додијелила му је 2004. године признање за резултате у области економске дипломатије. (Top Diplomat Award 2004.)

Активно говори енглески и руски језик.

Научноистраживачки и стручни рад

Кандидат mr Жељко Јањетовић је након стицања звања магистра економских наука објавио два научна прегледна рада као аутор и коаутор из области међународне економије.

У наставку се даје преглед објављених радова који су категорисани као научни.

1. Јањетовић, Ж. , Ковачевић, С.,“Перспективе интеграције Заједнице независних држава“ Financing, str.22-27.

У овом раду аутори истражују перспективе интеграције Заједнице независних држава. Аутори наводе да је свака држава чланица Заједнице дубоко свјесна да у модерним, глобалним економским кретањима не постоји прилика за економски напредак уколико се државе дистанцирају или изолују из интеграција. Заједнички економски простор, осигурува привредницима Заједнице већи број потрошача, а тиме и већу добит (профитирање од економије обима). Будућност

економских, али и политичких интеграција на постсовјетском простору је у близкој вези са интересима националних економија држава чланица ЗНД-а и у којој мјери су оне спремне да дио свог економског, па и националног суверенитета пренесу на новостворену Заједницу. Заједничко коришћење економских и социјалних ресурса и потенцијала је у функцији бржег развоја Заједнице, а земље чланице имају већу могућност развоја у Заједници, него самостално.

Стварање Евроазијске уније од држава чланица Заједнице независних држава је циљ, који наравно, неће бити лако остварити, али који је природан пут од распада СССР-а, преко стварања Заједнице и Царинске уније.

2. Јањетовић, Ж., Ковачевић, С., Бојић, Д., "Ефикасност организационе и институционалне структуре Заједнице независних држава", Међународна научна конференција „РЕДЕТЕ“, Грац 2015. године.

Аутори у овом раду указују да формирање Заједнице независних држава представља најважнији политички догађај на постсовјетском простору након распада СССР-а. Иако је значај за државе постсовјетског простора које су у Заједници ушле био велики, оне су имале различито виђење циља уласка у Заједницу и само функционисање Заједнице. Једни су Заједницу видјели као нову интеграцију постсовјетске економије, која треба бити монолитна и јединствена, док су други сматрали да је настанак Заједнице само цивилизована форма нестанка велике државе. У самом почетку, као највећи проблем се појавило питање правне сукcesије из односа са бившим СССР-ом. Џпак, показало се то данас, више од две деценије након формирања ЗНД, да је Заједница донијела више користи, него штете државама чланицама, али и ширем региону, прије свега Евроазијском. Економске и политичке интеграције овог дијела света су увек и бесповратно на сцени, те доносе очекиване резултате земљама чланицама Заједнице.

Може се закључити да су оба рада кандидата директно повезани са ужом научном области која је предмет истраживања докторске дисертације. На основу тога може се дати позитивна оцјена научног рада кандидата.

Кандидат mr Жељко Јањетовић показује озбиљан приступ бављењу научним и стручним економским темама у области међународне економије, уз истовремено познавање методологије научног рада и добро познавање области из које пријављује докторску дисертацију.

Имајући у виду формално образовање кандидата, познавање методологије економске анализе, искуство у научно-истраживачком раду и добро познавање предмета анализе, Комисија је мишљења да је кандидат mr Жељко Јањетовић подобан за израду докторске дисертације на Економском факултету Универзитета у Бањој Луци под насловом: „Економски ефекти формирања и развоја Евроазијске уније“.

2. ЗНАЧАЈ И НАУЧНИ ДОПРИНОС ИСТРАЖИВАЊА

Значај истраживања

Главна карактеристика савременог процеса глобализације свјетске привреде је настајање и развој већег броја различитих регионалних економских интеграција. Овај процес веома снажно утиче на економски развој свих земаља свијета, а посебно на развој земаља чланица економских интеграција. Регионално интегрисање утиче и на политичке, безбиједносне и друе процесе у свијету, а не само економске. Наравно, између свих тих процеса постији висок степен међувисности.

Формирање Евроазијске уније, Евроазијског економског савеза, је интеграциони процес, на постсовјетском простору, започет још распадом Савеза Совјетских Социјалистичких Република, (СССР), на чијим основама је формирана Заједница Независних Држава. Даљи ток интеграционих процеса, довео је до формирања економског савеза 1993. године. Наставак интеграција довео је до формирања Евроазијске економске заједнице, (ЕврАЗЕС), 2000. године коју су формирале Руска Федерација, Република Белорусија, Република Казахстан, Киргиска Република, Република Таджикистан. Континуитет интеграција на постсовјетском простору, потврђује формирање Царинске уније, 2010. године, коју чине, Русија, Белорусија и Казахстан. Са 01.01.2012. у оквиру Царинске уније дјелује јединствени економски простор, а од 01.01.2015. настаје европајски економски савез познат као Евроазијска унија (ЕАУ).

Постоје различита теоријска гледања на процес европајских интеграција. Док је за једне у питању покушај оживљавања Совјетског савеза, за друге је то процес стварања моћне економске интеграције која ће битно утицати на свјетску трговину и свјетски политички и економски развој.

Истраживање у овој докторској дисертацији је значајно јер покушава дати одговор на питања будућег развоја земаља чланица Евроазијске уније или и њеног утицаја на свјетске трговинске токове и могућности које ће имати друге земље које буду имале економску сарадњу са овим великим тржиштем, богатим неким стратешким ресурсима свјетског значаја.

Преглед истраживања

Концептуални дио рада бавиће се теоријско методолошким поставкама истраживања. У овом дијелу рада кандидат ће дефинисати проблем истраживања, предмет истраживања, као и хипотетички оквир (истраживачке хипотезе, методе и технике истраживања). Кандидат је у раду поставио следеће истраживачко питање: *Који су економски ефекти формирања Евроазијске уније и на који начин ће та регионална интеграција утицати на кретања на свјетском тржишту?*

Теоријска анализа ће обухватити анализу значаја међународне трговине, те утицаја регионалних економских интеграција на исту. Она ће такође обухватити анализу врсте регионалних економских интеграција и њихових статичких и динамичких ефеката. Емпиријско истраживање ће обухватити изабране земље чланице Евроазијске уније (ЕАУ) као и потенцијалне будуће чланице.

У теоријском приказу рада кандидат ће изложити поједиње врсте регионалних економских интеграција, те специфичности свеке од њих. Даље, кандидат ће изложити досадашња слична истраживања о ефектима економског интегрисања узимајући у обзир како позитивне тако и негативне ефекте регионалних интеграција на развој земаља чланица и земаља трговинских партнера које нису чланице економских регионалних интеграција.

Даље, кандидат ће извршити *операционализацију* истраживачких варијабли, дефинисати индикаторе за њихово мјерење, те креирати модел истраживања. Тиме ће се омогућити емпиријско мјерење утицаја појединих макроекономских варијабли, прије свега нивоа интранационалне трговине и интранационалних инвестиција на економски развој земаља чланица ЕАУ. Такође ће се анализирати утицај на трговину ЕАУ са Европском унијом, као и утицај на свјетску трговину. На крају ће се представити резултати истраживања, те ће се врши тестирање основне и помоћних хипотеза.

Након тестирања хипотеза, представиће се могући правци даљег развоја и проширења ЕАУ. Такође, образложиће се научни и прагматични допринос докторске дисертације, те дефинисати даљи правци истраживања.

Радна хипотеза са циљем истраживања:

Након прецизно дефинисаног проблема и предмета истраживања, кандидат је поставио научне и прагматичне циљеве истраживања.

Циљеви истраживања

Кандидат ће извршити анализу степена развоја трговинских односа, прилива инвестиција између земаља чланица ЕАУ, и потенцијалних чланица, заједничког наступа на трећим тржиштима, те истражити њихов утицај на економски раст мјерен растом БДП-а и стопом запослености.

Научни циљеви истраживања су:

1. *Научни опис.* На бази истраживања, проучавања и анализе доступне литературе из области предмета истраживања, описаће се основни ефекти регионалних економских интеграција, као и фактори који на њих утичу. У истраживању ће се описати због чега је Европа и Азија интеграција већег степена у односу на ЗНД-а и Царинску унију и због чега Руска Федерација, Казахстан и Белорусија виде шансу свог економског напредка у ЕАУ. Описаће се позиција земаља чланица према ЕАУ, те однос ове интеграције према другим главним актерима међународне трговине, прије свега према Европској унији.
2. *Класификација.* Основни ефекти регионалних економских интеграција класификована ће се на стичке и динамичке, те на позитивне и негативне ефекте. Извршиће се и класификација фактора који утичу на развој и ниво економског интегрисања на факторе који представљају интерне макроекономске параметре и оне који су екстерног карактера и зависе од кретања и развоја свјетске економије. То ће омогућити сагледавање ефеката формирања и даљег развоја ЕАУ. Даље, анализиране земље класификована ће се у складу са основним макроекономским параметрима који одсликавају величину, развијеност и основне економске потенцијале сваке од њих.
3. *Објашњење.* Објасниће се узрочно-посљедична веза између великог броја фактора који одређују успех економске интеграције ЕАУ. Креираће се истраживачки модел утицаја појединих макроекономских варијабли на економски развој земаља чланица ЕАУ, тестираћи модел провођењем емпиријског истраживања те објаснити: (1) смјер и интензитет утицаја раста спољне трговине и интранационалне трговине на раст БДП-а земаља чланица интеграције, (2) смјер и интензитет утицаја интранационалних и заједничких инвестиција на економски раст и запосленост, (3) ефикасност употребе расположивих ресурса и повећање конкурентности привреда земаља чланица ЕАУ мјерен учешћем ове интеграције у укупној свјетској трговини неким

стратешким робама.

4. *Предвиђање*. Анализом резултата до којих се дође кроз емпиријско истраживање моћи ће се предвидјети даљи развој и нивои интегрисања Евроазијске уније и утицај на међународну трговину. На основу тога ће се моћи предвидјети преспектива ЕАУ, могућност њеног проширења, као и значај сарадње других земаља са овом интеграцијом. На основу тога ће се моћи идентификовати мјере економске политике које су најефикасније за даљи развој земаља чланица као и земаља спољнотрговинских партнера ове интеграције.

Друштвени циљеви истраживања

Од дисертације се очекује да, поред научних, пружи и адекватан прагматични допринос. На основу следећих друштвених циљева кандидат ће указати на потенцијалне директне и индиректне користи које ће имати држава, академска заједница и цјелокупна јавност.

Академска заједница ће бити упозната са досадашњим истраживањима из области регионалних економски интеграција али и са могућим ефекти регионалног интегрисања на овом великому европском простору који располаже са свјетским значјним ресурсима у неким гранама привреде. Такође ће бити упозната и са резултатима које могу да остваре асиметричне економске интеграције које чине државе чланице које су битно различите по величини, економским карактеристикама а истовремено су спољнотрговински компатибилне.

Узимајући у обзир да се у БиХ ова тема по први пут истражује резултати истраживања могу послужити надлежним институцијама у БиХ да добију одговоре везане за питања формирања и развоја Евроазијске уније, те да послуже креаторима економске политике при избору инструмената и мјера за позиционирање РС и БиХ према овој регионалној економској интеграцији, као и привредницима код доношења пословних одлука везаних за спољнотрговинске активности.

Хипотезе истраживања

Кандидат је поставио основну и три помоћне хипотезе. Основна хипотеза директно произилази из проблема истраживања и она гласи:

Главна хипотеза : Евроазијска унија омогућава бржи и стабилнији економски развој земаља чланица, са позитивним економским утицајем на процесе регионалних интеграција и укупне глобализацијске процесе.

Помоћне хипотезе :

ХИПОТЕЗА 1. Евроазијска унија доводи до раста трговине међу земљама чланицама што позитивно утиче на њихов привредни развој.

ХИПОТЕЗА 2. Евроазијска унија као заједнички економски простор осигурује чланицама Уније повећање њихове конкурентности, ефикасније кориштење расположивих ресурса и побољшање положаја на свјетском тржишту.

ХИПОТЕЗА 3. Евроазијска унија доприноси јачању економске сарадње са другим земљама и потенцијалним чланицама.

Материјал и метод рада

Методе истраживања су прилагођене истраживачком поступку и циљевима истраживања. У истраживању досадашњих токова и резултата формирања Евроазијске уније примјениће се кабинетски приступ истраживању, где се на бази постојеће литературе и емпиријских налаза, примјеном аналитичког поступка, формирају одговорајући закључци. Приликом испитивања компаративних предности ове интеграције у односу на њено одсуство, примјениће се одговорајућа емпиријска анализа заснована на уобичајеним статистичким мјерама (индекси, трендови). Користиће се и регресиона и корелациона анализа да би се установила веза између релевантних макроекономских варијабли, спољне трговине и раста БДП-а. За сагледавање значаја интеграције за платни биланс земаља чланица, примјењиваће се статистички поступак утврђивања покривености увоза извозом, удио извоза и увоза у БДП-а. Приликом анализе положаја појединих сектора привреде у оквиру Евроазијске уније, користиће се case study (нпр. значај извоза енергената за укупни развој Евроазијске уније). Приликом теоријског истраживања, аналитички ће се приступити углавном страној литератури која је обрађивала ову тему. У оквиру емпиријског истраживања, примјеном одговорајућих економетријских и статистичких метода утврдиће се и тестирати међузависност независних и зависних варијабли. Такође ће се прикупити и одговорајући статистички подаци који ће одредити узорак посматрања. Добијени подаци биће приказани табеларно и графички. При истраживању биће кориштене и следеће методе: метода дескрипције, анализе и синтезе, индуктивно-дедуктивна метода, метода апстракције, те метода компарације. Статистички метод имаће примјену код прикупљања и систематизације прикупљених података и информација. Користиће се и метод корелационе и регресионе анализе код утврђивања утицаја и повезаности независних и зависних варијабли. Идентификација варијабли зависи од хипотеза и циља истраживања. Зависне варијабле су раст БДП-а, стопа запослености, ниво конкурентности. Као независна варијабла посматраће се спољнотрговинска размјена чланица, интрапротерриторијална размјена, интрапротерриторијалне инвестиције и инвестиције у заједничке пројекте. Утицајни фактори независних варијабли су: однос девизних курсева и стабилност валута, величина и куповна моћ тржишта, коефицијент спољнотрговинске компатибилности, компатибилност привредних структура, развијеност инфраструктуре и повезаност земаља чланица, правна и политичка сигурност.

Да би се потврдиле или одбациле истраживачке хипотезе на основу дефинисаног проблема истраживања, кандидат ће упоредити односе између зависне и независне варијабле, ако и укупне резултате истраживања. Генерално, циљ истраживања је доказивање хипотеза конкретно мјерљивим резултатима и ефектима дејства независне варијабле на одређену зависну варијаблу, уз афирмацију целокупног процеса ефикасног управљања независном варијаблом, са аспекта земаља ЕАУ.

Научни допринос истраживања

У докторској дисертацији, кандидат ће анализирати да ли ће формирање Евроазијске уније, довести до раста трговине међу земљама чланицама са укупним позитивним ефектом на привредни развој земаља чланица и да ли ће земље чланице Уније повећати конкурентност, ефикасније користити расположиве ресурсе економског развоја, побољшати положај на свјетском тржишту и допринијети јачању економске сарадње са другим земљама.

Аналитички значај се огледа у утврђивању узрочно-посљедичних веза између обима и структуре спољне трговине, прије свега интрапротерриторијалне трговине и економског

раста и развоја. Аналитички значај представља детаљна анализа међусобне условљености поменутих варијабли.

Теоријски значај истраживања на ову тему, требао би допринијети развоју досадашњих теоријских назнака из те области, прије свега у анализи утицаја спољне трговине на развој земаља са високим нивоом компатибилности извозног профиле једних и увозног профиле других земаља. Такође, од посебног значаја је и анализа утицаја регионалног економског интегрисања земаља са значајним ресурсима на свјетска трговинска кретања. Тиме ће економска теорија добити нове спознаје које ће бити основ како за креирање ефикасније економске политике, тако и за даља истраживања у овој области.

Емпиријски значај истраживања се огледа у утврђивању, да ли постоји корелациона веза, и каквог је интензитета за земље које су предмет истраживања. Да ли ће се интеграције зауставити на царинској унији, или ће ићи даље ка монетарној и економској унији.

3. ОЦЈЕНА И ПРИЈЕДЛОГ

Комисија је јединствена у оцјени да кандидат испуњава све законом предвиђене услове за израду докторске дисертације и да је предложена тема погодна и прихватљива да се истражује као докторска дисертација.

Позитивну оцјену о подобности кандидата Комисија доноси имајући у виду:

- да кандидат mr Жељко Јањетовић има звање магистра економских наука из научне области из које пријављује докторску дисертацију;
- да кандидат има објављене научне радове;
- да је кандидат добар познавалац области у којој пријављује докторску дисертацију;
- да је радићи на различитим позицијама а пре свега као амбасадор БиХ у Русији и Белорусији стекао значајно практично и професионално искуство, а везано за предложену тему докторске дисертације;
- да располаже личним и професионалним квалитетима за даље усавршавање у стручном и научном раду.

Позитивну оцјену о прихватљивости теме докторске дисертације под насловом „Економски ефекти формирања и развоја Евроазијске уније“ Комисија заснива, изменеју осталог, и на овим чињеницама:

- кандидат, нити било које друго лице, до сада није предлагало или радио докторску дисертацију под наведеним насловом на Економском факултету

Универзитета у Бањој Луци, а према информацијама доступним комисији, ни на другим факултетима у БиХ

- тема је по радном наслову и основним садржајним назнакама недовољно истражена а истовремено доволно широка да се може сматрати подобном за самостално научно истраживање
- приједлог теме и концепт истраживања – од дефинисања проблема, предмета и циља, метода научно-истраживачког рада, структуре рада и постављених хипотеза, па до очекиваних резултата истраживања – упућује да ће кандидат дати свој оригинални научни допринос у области међународне економије

Имајући у виду наведено, Комисија предлаже Наставно-научном вијећу Економског факултета и Сенату Универзитета у Бањој Луци да прихвати овај извјештај о оцјени подобности теме и кандидата за израду докторске дисертације и одобри мр Жельку Јањетовићу израду докторске дисертације под насловом „Економски ефекти формирања и развоја Евроазијске уније“

У Бањој Луци, 25.08.2016. године

ЧЛАНОВИ КОМИСИЈЕ

Др Миленко Крајишник, ванредни професор, Економски факултет Универзитета у Бањој Луци, ужа научна област Међународна економија, члан

Др Славиша Ковачевић, доцент, Економски факултет Универзитета у Бањој Луци, ужа научна област, Економска анализа и политика, члан

Др Радован Ковачевић, редовни професор, Економски факултет Универзитета у Београду, ужа научна област Међународни економски односи, члан